

باسمه تعالی

پیش نویس اصول استقلال

(تاریخ انتشار: 1391/12/23)

مرکز آموزش و برنامه ریزی
دفتر مطالعات و تدوین استانداردها و دستورالعملها

کلیات

با توجه به مفاد بیانیه مفاهیم بنیادی حسابرسی، اصول مندرج در ذیل به عنوان اصول اساسی تبیین کننده استقلال دیوان محاسبات کشور بیان می‌شود.

اصل یک

وجود چارچوبی مناسب و موثر در قانون اساسی و احکام قانونی برای تبیین تفصیلی آن

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران وجود دیوان محاسبات کشور تصریح شده و به منظور استقلال از قوه مجریه، بیان شده است که دیوان محاسبات کشور مستقیماً زیر نظر مجلس شورای اسلامی می‌باشد. در قانون دیوان محاسبات کشور، به عنوان قانونی که تفصیل چارچوب قانون اساسی است، بیان شده که دیوان محاسبات کشور در امور مالی و اداری استقلال دارد.

اصل دو

استقلال رییس و کارکنان دیوان محاسبات کشور، شامل امنیت شغلی و مصونیت قانونی به هنگام انجام وظایف قانونی خود

- 1- در قانون دیوان محاسبات کشور و قانون آیین‌نامه استخدامی آن، شرایط انتصاب، انتصاب مجدد، استخدام، برکناری، تغییر و جابجایی رییس دیوان محاسبات کشور و کارکنان آن مشخص شده است.
- 2- در قوانین موضوعه، شرایط انتصاب، انتصاب مجدد و تغییر رییس دیوان محاسبات کشور و کارکنان آن از فرآیندی تبعیت می‌نماید که مستقل از نفوذ و تاثیر قوه مجریه و دستگاههای اجرایی است.
- 3- انتصاب رییس دیوان محاسبات کشور و اعضای هیات‌های مستشاری، بر اساس قانون دیوان محاسبات کشور برای یک زمان معین و به حد کافی طولانی که معادل یک دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی می‌باشد، صورت می‌گیرد. انتصاب کارکنان دیوان محاسبات کشور، بر اساس قانون آیین‌نامه استخدامی، برای یک دوره ثابت و معین صورت می‌گیرد.
- 4- رییس دیوان محاسبات کشور و کارکنان آن باید با کمال دقت و شجاعت و بدون هراس عکس العملهای احتمالی در کار دستگاههای اجرایی نظارت کند.

1- در اجرای این اصل و قوانین موضوعه، دیوان محاسبات کشور صلاحیت لازم و اختیار کامل در انجام

وظایف زیر دارد:

- ❖ حسابرسی یا رسیدگی کلیه حسابهای درآمد و هزینه و سایر دریافتها و پرداختها و نیز صورتهای مالی دستگاهها از نظر مطابقت با قوانین و مقررات مالی و سایر قوانین مربوط و ضوابط لازم الاجراء
- ❖ بررسی وقوع عملیات مالی در دستگاهها به منظور اطمینان از حصول و ارسال صحیح و به موقع درآمد و یا انجام هزینه و سایر دریافتها و پرداختها
- ❖ رسیدگی به موجودی حساب اموال و دارائیهای دستگاهها
- ❖ بررسی جهت اطمینان از برقراری روشها و دستورالعملهای مناسب مالی و کاربرد موثر آنها در جهت نیل به اهداف دستگاههای مورد رسیدگی
- ❖ اعلام نظر در خصوص لزوم وجود مرجع کنترل کننده داخلی و یا عدم کفایت مرجع کنترل کننده موجود در دستگاههای مورد رسیدگی با توجه به گزارشهای حسابرسیها و رسیدگیهای انجام شده جهت حفظ حقوق بیت المال
- ❖ * رسیدگی به حساب کسری ابواب جمعی و تخلفات مالی و هر گونه اختلاف حساب مامورین ذیربط دولتی در اجرای قوانین و مقررات به ترتیب مقرر در این قانون
- ❖ * عدم ارائه صورتهای مالی ، حساب درآمد و هزینه ، دفاتر قانونی و صورت حساب کسری و یا اسناد و مدارک در موعد مقرر به دیوان محاسبات کشور.
- ❖ * تعهد زائد بر اعتبار و یا عدم رعایت قوانین و مقررات مالی
- ❖ * عدم واریز بموقع درآمد و سایرمنابع تامین اعتبار منظور در بودجه عمومی به حساب مربوط و همچنین عدم واریز وجوهی که به عنوان سپرده یا وجه الضمان و یا وثیقه و یا نظائر آنها دریافت می گردد
- ❖ * عدم پرداخت بموقع تعهدات دولت که موجب ضرر و زیان به بیت المال می گردد
- ❖ * سوء استفاده و غفلت و تسامح در حفظ اموال و اسناد و وجوه دولتی و یا هر خرج یا تصمیم نادرست که باعث اتلاف یا تضییع بیت المال بشود
- ❖ * رسیدگی و صدور رأی نسبت به گزارشهای حسابرسی و گواهی حسابهای صادره توسط دیوان محاسبات کشور
- ❖ * پرونده های کسری ابواب جمعی مسئولین مربوط
- ❖ * ایجاد موانع و محظورات غیرقابل توجیه از ناحیه مسئولین ذی ربط دستگاهها در قبال ممیزین و یا حسابرسیها و سایرکارشناسان دیوان محاسبات کشور در جهت انجام وظایف آنان

❖ * پرداخت و دریافت‌هایی که خلاف قوانین موجود به دستور کتبی مقامات مسئول صورت گیرد

❖ * تأیید و یا صدور رأی نسبت به گزارش‌های حسابرسان داخلی و خارجی شرکتها و مؤسسات و سازمانهای مربوط

❖ * رسیدگی و اظهارنظر در مورد موضوعاتی - علاوه بر موارد مذکور - مرتبط با وظایف دیوان محاسبات که از طرف مجلس شورای اسلامی ارجاع می شود

2- دیوان محاسبات کشور در خصوص موارد زیر به صورت مستقل عمل می‌نماید:

❖ انتخاب موضوعات حسابرسی

❖ طرح ریزی، برنامه‌ریزی، اجرا، گزارشگری و پیگیری یافته‌های حسابرسی

❖ سازماندهی و مدیریت دیوان محاسبات کشور

❖ اعمال محکومیت‌های مذکور در قانون دیوان محاسبات کشور

3- دیوان محاسبات کشور در اداره دستگاههای اجرایی دخالت ننموده و به گونه‌ای نیز عمل نمی‌نماید که در حال اداره دستگاههای اجرایی ست.

4- دیوان محاسبات کشور به منظور بی‌طرفی کارکنان و اطمینان ذی نفعان از آن، ساز و کار لازم برای کسب اطمینان از نبود رابطه نزدیک کارکنان خود با دستگاههای اجرایی ایجاد می‌نماید.

5- هر چند دیوان محاسبات کشور برای انجام وظایف خود می‌تواند در تمامی امور مالی کشور تحقیق و تفحص نماید و بر اساس قوانین و مقررات موضوعه حسابرسی و رسیدگی نماید، تشریک مساعی لازم با دستگاههای اجرایی در استفاده و مدیریت وجوه عمومی به عمل خواهد آورد.

6- دیوان محاسبات کشور به منظور اطمینان‌دهی به ذی نفعان از برخورداری فعالیت‌های حسابرسی و رسیدگی از کیفیت لازم، استانداردهای مناسب حسابرسی و اصول اخلاق حرفه‌ای را بر اساس استانداردهای اینتوسای که با شرایط کشور بومی سازی شده است به کار می‌گیرد.

اصل چهار دسترسی نامحدود به اطلاعات

دیوان محاسبات کشور به منظور انجام مناسب مسئولیت‌های قانونی خود در تمامی موارد مستقیماً مکاتبه برقرار می‌نماید و تمام مقامات جمهوری اسلامی ایران و قوای سه گانه و سازمانها و ادارات تابعه و کلیه اشخاص و سازمانهایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می نمایند مکلف به پاسخگوئی مستقیم می باشند حتی در مواردی که از قانون محاسبات عمومی مستثنی شده باشند.

اصل پنج

حق و الزام به گزارش یافته‌های حسابرسی و رسیدگی

دیوان محاسبات کشور بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور پاسداری از بیت‌المال، گزارش تفریغ بودجه سالانه را به انضمام نظرات خود به مجلس شورای اسلامی ارائه می‌نماید. علاوه بر این، در مواردی که موضوعاتی از طرف مجلس شورای اسلامی به دیوان محاسبات کشور ارجاع می‌شود، یافته‌های حسابرسی و رسیدگی در قالب گزارش ارائه می‌شود.

اصل شش

آزادی در تعیین محتوا و زمان ارائه گزارش یافته‌های ناشی از فرآیند حسابرسی و رسیدگی و همچنین انتشار و توزیع آن

1- دیوان محاسبات کشور از آزادی لازم برای تعیین محتوای مطالب مندرج در گزارش‌های حسابرسی و رسیدگی برخوردار است.

2- دیوان محاسبات کشور از آزادی لازم برای بیان مشاهدات و پیشنهادهای خود در گزارش‌های حسابرسی و یا رسیدگی برخوردار بوده و حسب صلاحدید به نظرات مورد رسیدگی توجه می‌نماید.

3- دیوان محاسبات کشور در اجرای قوانین موضوعه، گزارش تفریغ بودجه را به انضمام نظرات خود و بر اساس تقسیمات بودجه‌ای تهیه می‌نماید. سایر گزارش‌هایی که موضوع آن توسط مجلس شورای اسلامی یا سایر مراجع ذیصلاح مشخص شده است، به گونه‌ای تهیه خواهد شد که بتواند ابعاد مورد نظر از حسابرسی و رسیدگی موضوع را شامل شود.

4- دیوان محاسبات کشور گزارش تفریغ بودجه سالانه را حداکثر تا پایان دی‌ماه سال بعد به مجلس شورای اسلامی ارائه می‌نماید و در مورد گزارش سایر موضوعات با توجه به زمان مورد نیاز برای رسیدگی و یا حسابرسی موضوع و همچنین ملاحظات زمانی مقرر، تصمیم‌گیری می‌نماید.

5- دیوان محاسبات کشور در مواردی که درخواستی خاص از سوی مجلس شورای اسلامی شامل کمیسیون‌های آن، دولت و سایر مراجع ذیصلاح برای حسابرسی و یا رسیدگی داشته باشد، می‌تواند محتوای گزارش‌های حسابرسی را متناسب با موضوعات مورد حسابرسی و رسیدگی تعیین نماید.

6- دیوان محاسبات کشور بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، گزارش تفریح بودجه را در اختیار مجلس شورای اسلامی گذاشته و گزارش به عموم ارائه می‌شود. در خصوص سایر موضوعات ارجاعی به دیوان محاسبات کشور، انتشار و توزیع گزارش توسط مرجع ارائه کننده گزارش صورت خواهد گرفت.

اصل هفت وجود ساز و کاری موثر برای پیگیری پیشنهادهای دیوان محاسبات کشور

1- دیوان محاسبات کشور به منظور پیگیری و ملاحظه و انجام اقدامات اصلاحی، گزارش‌های خود را به مجلس شورای اسلامی شامل کمیسیون‌های ذی ربط و در صورت صلاحدید دولت و دستگاههای اجرایی ارائه می‌نماید.

2- دیوان محاسبات کشور به منظور اطمینان از اینکه دستگاههای مورد رسیدگی به نحو مناسب موارد مندرج در گزارشهای حسابرسی و رسیدگی را مد نظر قرار داده‌اند، سامانه داخلی پیگیری موارد مندرج در گزارش-های حسابرسی و رسیدگی ایجاد می‌نماید.

3- بخشی از خروجی این سامانه، گزارش چگونگی برخورد با متخلفین و پیگیری موارد تخلف می‌باشد که در اجرای قانون به رییس مجلس شورای اسلامی گزارش می‌شود.

اصل هشت استقلال اداری، مالی و مدیریتی و دسترسی مناسب به منابع مناسب انسانی، مادی و مالی

1- دیوان محاسبات کشور در امور مالی و اداری استقلال داشته و به منظور حفظ استقلال مالی، قوه مجریه نیابستی در پیشنهاد و تخصیص بودجه دیوان محاسبات کشور دخالت و یا کنترلی داشته باشد.

2- مسئولیت حصول اطمینان از دسترسی دیوان محاسبات کشور به منابع و اعتبارات لازم با مجلس شورای اسلامی و یا کمیسیون برنامه و بودجه می‌باشد.

3- دیوان محاسبات کشور می‌تواند در مواردی که اعتبار مورد نیاز برای انجام وظایف و مسئولیت‌های مقرر تامین نشده باشد، درخواست متمم بودجه از مجلس شورای اسلامی نماید.